

ΜΠρΘεσ 1950/2018¹

Πρόεδρος: **Δέσποινα Σχοινοποιού.**
Δικηγόρος: **Χρυσ. Λαζοπούλου.**

Επίδειξη εγγράφων. Καθένας μπορεί να ζητήσει από τρίτον την επίδειξη οποιουδήποτε εγγράφου, το οποίο κατέχει και μπορεί να χρησιμεύσει προς απόδειξη των ισχυρισμών του σε εκκρεμή δίκη, έστω και ως τεκμήριο. Η επίδειξη αυτή είναι δυνατή και όταν τα έγγραφα βρίσκονται σε δημόσια αρχή ή δημόσιο όργανο ή άλλο υπάλληλο νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, εκτός αν πρόκειται για έγγραφα που ανάγονται σε απόρρητα του κράτους σχετικά με την ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις του, θα ζητηθεί δε, με παρεμπόμπουσα αγωγή.

Αρμόδιο δικαστήριο για να διατάξει την επίδειξη εγγράφου είναι το πολυμελές πρωτοδικείο της κατοικίας του φυσικού προσώπου ή της έδρας του νομικού προσώπου, κατά του οποίου απευθύνεται η αξίωση.

Σε επείγουσες περιπτώσεις ή για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου, όποιος έχει έννομο συμφέρον δικαιούται να ζητήσει την επίδειξη ως ασφαλιστικό μέτρο, από το Μονομελές Πρωτοδικείο.

Ενημερωτικό σημείωμα

Κυριάκος Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΕΓΓΡΑΦΩΝ²⁻³

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γεσίου-Φαλτσή, Το δικαίωμα των κληρονόμων για επίδειξη εγγράφων κοινού τραπεζικού λογαριασμού (ΧρονίδΔικ 2010, σελ. 593 επ.). **Τσικρικάς,** Δυσχέρειες εφαρμογής του άρθρου 693 ΚΠολΔ επί του ασφαλιστικού μέτρου της επιδείξεως εγγράφων (ΕφΑΔ 2008, σελ. 264 επ.).

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

¹ Ελλ-Δνη 2018/1781 με σημ. *Δελγκωστόπουλου* «Χορήγηση αντιγράφων τραπεζικών λογαριασμών κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων» (σελ. 1783 επ.).

² Απόσπασμα από το υπό έκδοση βιβλίο μου «ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ. ΤΟ ΑΡΘΡΟ 692 ΚΠολΔ (Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΕΑΣ ΑΞΙΩΣΕΩΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ) (Δογματική και νομολογιακή προσέγγιση)».

³ Ελλ-Δνη 59/2018, σελ. 1787 επ.

Το δικαίωμα προς επίδειξη εγγράφων παρέχεται τόσο από τις ΑΚ 902- 903, όσο και από τις ΚΠολΔ 450-452. Η ρύθμιση του ΚΠολΔ ισχύει παράλληλα με αυτήν του ΑΚ, η οποία δεν εθίγη μετά την εισαγωγή του ΚΠολΔ, αλλά εξακολουθεί να ισχύει, εάν πρόκειται να ζητηθεί με αγωγή η επίδειξη εγγράφου, ανεξάρτητα από εκκρεμή δίκη⁴, ενώ, οι διατάξεις του ΚΠολΔ εφαρμόζονται μόνο σε περίπτωση κατά την οποία, η ανάγκη επιδείξεως του εγγράφου ανακύπτει κατά τη διάρκεια δίκης⁴.

II. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΕΑΝ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΤΡΕΠΤΗ Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΕΓΓΡΑΦΟΥ : ΟΙ ΔΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ Ή ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΓΝΩΜΗ

Για το ζήτημα εάν επιτρέπεται ή όχι να διαταχθεί η προσωρινή επίδειξη εγγράφου, ως ασφαλιστικό μέτρο, (προσωρινή ρύθμιση της καταστάσεως), επειδή προσκρούει στην απαγορευτική ρήτρα της ΚΠολΔ 692 § 4, υποστηρίζονται οι εξής απόψεις :

1) Κατά μία γνώμη : Το αίτημα προς προσωρινή επίδειξη εγγράφου, είτε στηρίζεται στην ΑΚ 902 είτε στηρίζεται στην ΚΠολΔ 450, ως συνιστών προσωρινή ρύθμιση της καταστάσεως, προϋποθέτει ως ασφαλιστέα αξίωση, μία εφ' άπαξ παροχή, η οποία επιφέρει αυτομάτως και αμετάκλητη ικανοποίηση της αξιώσεως αυτής και επομένως προσβάλλει ευθέως την δεσμευτική για το δικαστήριο⁵ ρήτρα της ΚΠολΔ 692 § 4. Εξάλλου, η προσωρινή ρύθμιση της καταστάσεως επιτρέπεται να διαταχθεί μόνον για την προσωρινή θέση σε λειτουργία μιας εριζόμενης διαρκούς έννομης σχέσης. Η προσωρινή ρύθμιση μίας απαιτήσεως, η οποία έχει ως αντικείμενο εφ' άπαξ παροχή, δεν μπορεί παρά να συντελεσθεί μόνο με την προσωρινή επιδίκασή της, αλλ' αυτό επιτρέπεται μόνον όπου προβλέπεται από το νόμο (ΚΠολΔ 728 § 1, η οποία αναφέρει περιοριστικώς περιπτώσεις προσωρινής επιδικάσεως απαιτήσεων και επομένως είναι ανεπίτρεπτη κάθε διεύρυνσή της με τις ερμηνευτικές μεθόδους της διασταλτικής ερμηνείας και της αναλογίας). Η αξίωση προς επίδειξη εγγράφου δεν έχει, προφανώς, τον χαρακτήρα διαρκούς έννομης σχέσης. Εξάλλου, καμιά διάταξη νόμου δεν προβλέπει την προσωρινή επιδίκαση της αξιώσεως αυτής. Συνεπώς το εν λόγω αίτημα πρέπει, κατά τη γνώμη αυτή, να απορρίπτεται ως νόμω ανεπίτρεπτο⁶.

⁴ ΣχεδΚΠολΔ VI, σελ. 226-228. Πρακτικά Αναθεωρητικής Επιτροπής ΚΠολΔ, σελ. 132-133.

Φραγκίστας/Φαλτσή, Δίκαιο αποδείξεως³ § 279 σελ. 301. **Σινανιώτης**, Μαθήματα ΠολΔ, σελ. 121. **Ο ίδιος**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 450, σελ. 355. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 450 § II 2 σελ. 1754.

Κρουσταλάκης, Η αξίωσις προς επίδειξιν εγγράφων μετά τον ΚΠολΔ, Δ. 1 (1970) σελ. 647-648.

Νικολόπουλος, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, υπό το άρθρο 902 περιθ. αριθ. 2. ΑΠ 1264/1983 Δ. 15/399. ΑΠ 780/1978 ΝοΒ 27/563. ΑΠ 783/1978 ΝοΒ 27/566. ΑΠ 1059/1977 ΝοΒ 26/931.

⁵ **Ηλιακόπουλος**, Ο σκοπός και η λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων στο χώρο της πολιτικής δικονομίας, Αρμ. ΛΗ, σελ. 269. **Ντάσιος**, Εργατικό δικονομικό δίκαιο, τ. Α/II (έκδ. 1981) § 258 σελ. 939.

⁶ **Μπέης**, Τα όρια της προσωρινής δικαστικής προστασίας, σελ. 54. **Ο ίδιος**, Σχόλια, Δ. 11, σελ. 196. **Ο ίδιος**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 692 § 5.2. σελ. 140-2. **Παναγόπουλος**, Σχόλια, Δ. 13, σελ. 203 και Δ. 21, σελ. 156. ΜΠρΘεσ 2945/1996 Ελλ-Δνη 38/177. ΜΠρΑθ 25613/1995 ΑρχΝ 48/44, με σημ. ΜΠρΑθ 14720/1989 Δ. 21/155, με σημ. *Παναγόπουλου*, Δ. 21/231. ΜΠρΑθ 4908/1979 ΔελτΔικΕΤΕ 1980/ 86.

2) Κατά διαφορετική γνώμη : Ενόψει και του ότι πράγματι η πολυτελής και χρονοβόρα τακτική διαδικασία καθιστά τις περισσότερες φορές άνευ αντικειμένου τη γνώση κρίσιμων εγγράφων από τον ενδιαφερόμενο, έτσι ώστε να απαιτείται να ευρεθεί τρόπος ταχείας ικανοποίησης του σχετικού δικαιώματος του τελευταίου, χωρίς όμως παραβίαση του νομοθετικού πλαισίου, εν ονόματι ιδιωτικών συμφερόντων), από τον καθηγητή Μπέη⁷, προτείνεται η προσφυγή των ενδιαφερομένων στο αρμόδιο Ειρηνοδικείο, κατά τις διατάξεις των μικροδιαφορών, οι οποίες συνθέτουν διαδικασία εξίσου ταχεία με αυτήν των ασφαλιστικών μέτρων.

3) Κρατούσα όμως στη νομολογία των δικαστηρίων, αν και χωρίς πειστική δογματική θεμελίωση, φαίνεται να είναι η γνώμη κατά την οποία επιτρέπεται σε επείγουσες περιπτώσεις ή προς αποτροπή επικειμένου κινδύνου, να διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο (: προσωρινή ρύθμιση της καταστάσεως), η προσωρινή επίδειξη εγγράφου και τούτο προς αποτροπή της επιβραδύνσεως που επέρχεται εάν ακολουθηθεί η αρμόζουσα τακτική διαδικασία⁸.

4) Η δική μας γνώμη : Κατανοούμε αρκούντως τη θέση του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων, ο οποίος ευρίσκεται προ του διλήμματος: να απορρίψει την αίτηση προσωρινής επίδειξης εγγράφου, πειθαρχώντας στο δικονομικό δόγμα, επειδή δι' αυτής επέρχεται ευθέως προσβολή της απαγορευτικής ρήτρας της ΚΠολΔ 692 § 4 ή – ενόψει μιας αδήριτης πραγματικότητας – να δεχθεί την αίτηση αυτή, επειδή πράγματι διαγιγνώσκει ότι είναι ανάγκη ο διάδικος/αιτών να λάβει γνώσιν αμέσως κρίσιμων εγγράφων, έστω κι αν με την σχετική απόφασή του παραβιάζεται η παραπάνω απαγορευτική ρήτρα;

⁷ ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 692 § 5.2.,σελ. 141/2.

⁸ **Κρουσταλάκης**, Η αξίωσις προς επίδειξιν εγγράφων μετά τον ΚΠολΔ, Δ. 1 /1970, σελ. 647. **Τζίφρας**, Ασφαλιστικά μέτρα³, σελ. 321 επ. **Κρητικός**, Ορια νόμιμης λειτουργίας συλλογικών οργάνων σωματείων, συνδικαλιστικών ενώσεων και συνεταιρισμών (έκδ. 1994) περιθ. αριθ. 627 και 849. **Τζίφρας**, Ασφαλιστικά μέτρα³, σελ. 321 επ.

Από τη σχετική νομολογία, βλ. τις αποφάσεις : ΑΠ 1613/2000 Ελλ-Δνη 2001/680. ΜΠρΛαμ 57/2018 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ (: άνοιγμα κοινού τραπεζικού λογαριασμού δικάϊωμα των κληρονόμων του αποβιώσαντος συγκαταθέτη να ζητήσει, με προσωρινή επίδειξη εγγράφων, την παροχή πληροφοριών από την Τράπεζα). ΜΠρΔράμας 47/2015 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ. ΜΠρΑθ 8340/2009 ΑρχΝομ 2010/456. ΜΠρΑθ 5246/2008 Ελλ-Δνη 49/1532. ΜΠρΑθ 2560/2008 ΕφΑΔ 2010/101. ΜΠρΑθ 2077/2008 ΕφΑΔ 2010/219. ΜΠρΑθ 7603/2008 ΑρχΝομ 2011/241. ΜΠρΘεσ 39329/2007 ΝοΒ 2008/108. ΜΠρΘεσ 42696/2007 Αρμ. 2008/115, με σημείωση Α.Ε.Τ. ΜΠρΑθ 3650/2006 Δ. 2006/1162, με παρατηρήσεις *Σκαρίππα*. ΜΠρΑθ 1515/2005 ΝοΒ 2005/921, ΔΕΕ 2005/571. ΜΠρΣπάρτης 1209/2005 Ελλ-Δνη 47/942. ΜΠρΘεσ 4926/2003 Αρμ. 2004/1215. ΜΠρΘεσ 18952/2003 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ. ΜΠρΚερκ 1422/2003 ΑρχΝομ. 2005/493, με σημείωση *Νικολαΐδη*. ΜΠρΘεσ 15330/2001 Αρμ. 2001/1543. ΜΠρΑθ 4129/1996 Ελλ-Δνη 37/714. ΜΠρΑθ 26996/1995 ΑρχΝ 48/45 με σημ. ΠΠρΑθ 6250/1983 ΕΕμπΔ ΛΔ/434. ΜΠρΑθ 2974/1987 Ελλ-Δνη 30/839. ΜΠρΠειρ 1346/1983 ΕπΝαυτΔ 12/170, ΝοΒ 31/1627. ΜΠρΑθ 17453/1983 Ελλ-Δνη 25/1227. ΜΠρΑθ 6291/1982 ΕΕμπΔ ΛΔ/264. ΜΠρΑθ 15854/1981 ΝοΒ 30/952, Δ. 13/200. ΜΠρΛεβ 8/1981 Δ. 12/39. ΜΠρΑθ 18182/1981 Ελλ-Δνη 23/63. ΜΠρΑθ 15854/1981 ΝοΒ 30/952, Δ. 13/200. ΜΠρΑθ 921/1980 Δ. 11/195. ΜΠρΑθ 5965/1978 ΝοΒ 27/442. ΜΠρΠειρ 433/1975 ΝΔικ 31/240.

Φρονούμε όμως ότι, υπό το ισχύον δικονομικό καθεστώς, οι σχετικές αιτήσεις δεν είναι νόμιμες για τους ανωτέρω λόγους και ακολούθως πρέπει να απορρίπτονται. Λύση στο πράγματι υφιστάμενο πρόβλημα πρέπει να δοθεί αποκλειστικά μέσω της νομοθετικής οδού, ούτως ώστε με ρητή διάταξη νόμου να εξαιρεθεί η προσωρινή επίδειξη εγγράφου από την απαγόρευση ικανοποίησης της ασφαλιστέας αξιώσεως.

Επισημαίνονται, εν κατακλείδι και τα εξής : Με το ν.δ. 958/1971 «Περί τροποποίησης των διατάξεων του Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας και του Εισαγωγικού αυτού Νόμου», (που κωδικοποιήθηκε δυνάμει του αριθ. 657/1971 β.δ., κατά νομοθετική εξουσιοδότηση εκ του άρθρου 73 του ν.δ. 958/1971) ορίσθηκαν δυνάμει του άρθρου 232 αυτού⁹, τα ακόλουθα : « § 1. Ο πρόεδρος του πολυμελούς πρωτοδικείου, ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης μπορούν ύστερα από αίτηση των διαδίκων που υποβάλλεται με την αγωγή ή και αυτοτελώς πριν από τη λήξη της προθεσμίας κατάθεσης των προτάσεων και πάντως πριν από την ορισμένη δικάσιμο : α) να καλέσει εγγράφως τους διαδίκους ή τους νομίμους αντιπροσώπους των αυτοπροσώπως κατά την συζήτησιν προς υποβολήν ερωτήσεων και παροχήν διασαφήσεων περί της υποθέσεως, β) να ζητήσει εγγράφως παρά δημοσίας αρχής την προσαγωγή ή αποστολήν εγγράφου ευρισκομένου εις την κατοχήν της και γ) να διατάξει την κατά την συζήτησιν προσαγωγήν εγγράφων. § 2. Εάν διάδικος κληθή και δεν προσαγάγη αδικαιολογήτως τα κατά την §1 εδάφ. γ' έγγραφα, καταδικάζεται πλην των δικαστικών εξόδων και εις χρηματικήν ποινήν εκ δραχμών 100 έως 1.000 περιερχομένων εις το Ταμείον Νομικών».

Στη συνέχεια το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε δυνάμει του άρθρου 22 § 4 ν. 3994/2011 και δυνάμει της § 2 του άρθρου δεύτερου του άρθρου 1 ν. 4335/2015, ως εξής : «1. Ο πρόεδρος του πολυμελούς πρωτοδικείου, ο δικαστής του μονομελούς ή ο ειρηνοδίκης μπορούν ύστερα από αίτηση των διαδίκων που υποβάλλεται με την αγωγή ή και αυτοτελώς πριν από τη λήξη της προθεσμίας κατάθεσης των προτάσεων και πάντως πριν από την ορισμένη δικάσιμο: α) να καλέσουν εγγράφως τους διαδίκους ή τους νομίμους αντιπροσώπους τους να εμφανιστούν αυτοπροσώπως κατά τη συζήτηση για να τους υποβληθούν ερωτήσεις και να δώσουν διασαφήσεις για την υπόθεση, β) να ζητήσουν εγγράφως από δημόσια αρχή την προσαγωγή ή αποστολή εγγράφου, που βρίσκεται στην κατοχή της, γ) να διατάξουν την προσαγωγή εγγράφων που βρίσκονται στην κατοχή ενός των διαδίκων ή τρίτου εντός προθεσμίας που ορίζει το δικαστήριο. Ο τρίτος δεν υποχρεούται στην προσαγωγή αν συντρέχουν λόγοι για τους οποίους δεν υπάρχει υποχρέωση μαρτυρίας ή υπάρχει δικαίωμα αρνήσεως μαρτυρίας ή η προσαγωγή θα συνιστούσε ιδιαίτερη επιβάρυνση για τον τρίτο. 2. Αν ο διάδικος ή ο τρίτος κληθεί και αδικαιολόγητα δεν προσκομίσει τα έγγραφα της παραγράφου 1 εδάφιο γ', καταδικάζεται, εκτός από τα δικαστικά

⁹ Άρθρα 240 του αν.ν. 44/1967 και 20 § 2 του ν.δ. 958/1971.

έξοδα και σε χρηματική ποινή εκατό (100) ευρώ έως διακοσίων (200) ευρώ, που περιέρχεται στο δημόσιο ως δημόσιο έσοδο. Η άρνηση του διαδίκου ή του τρίτου να προσκομίσει τα έγγραφα εκτιμάται ελεύθερα από το δικαστήριο. Αντίγραφο της απόφασης με την οποία καταδικάζεται ο διάδικος ή ο τρίτος γνωστοποιείται αμέσως στο Υπουργείο Οικονομικών με επιμέλεια της γραμματείας».

Από τις διατάξεις αυτές συνάγονται κατά τη γνώμη μας, τα ακόλουθα : Δυνάμει της περιπτώσεως γ' της § 1 του ανωτέρω άρθρου, όπως ήδη ισχύει, (ήτοι μετά την τροποποίησή του με το ν. 4335/2012) και του εδαφίου β' της § 2 του άρθρου αυτού, το δικαστήριο έχει την εξουσία να διατάξει την προσκομιδή στην επικειμένη δίκη εγγράφων που ευρίσκονται στην κατοχή κάποιου από τους διαδίκους ή και τρίτου, κατόπιν αιτήσεως τινός από τους διαδίκους. Τα έγγραφα αυτό μπορεί να είναι κρίσιμα τόσο για την προπαρασκευή της δίκης, όσο και προς απόδειξη κρίσιμου ισχυρισμού διαδίκου. Το τελευταίο τούτο συνάγεται κατά τη γνώμη μας, από τη νέα ρύθμιση που εισήγαγε ο ν. 4335/2015, κατά την οποία το δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να εκτιμήσει ελευθέρως το γεγονός ότι ο υπόχρεως προς προσκομιδή εγγράφου διάδικος αρνείται αδικαιολογήτως να συμμορφωθεί στην οικεία διαταγή του' φρονούμε ότι με τη διάταξη αυτή εισάγεται (μαχητό) τεκμήριο¹⁰, διά του οποίου το δικάζον δικαστήριο δικαιούται να εκτιμήσει την άρνηση της προσκομιδής υπέρ ισχυρισμού του διαδίκου, ο οποίος είχε ζητήσει την προσκομιδή του και, εντεύθεν, να θεωρήσει ως αποδεδειγμένο τον ισχυρισμό αυτόν¹¹⁻¹²⁻¹³.

¹⁰ Πρβλ. Μπέη, (ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 232 § III 17 σελ. 1051-1052), κατά τον οποίο, εάν ο διάδικος που διετάχθη να προσκομίσει κατά τη δικάσιμο ορισμένο έγγραφο δεν συμμορφωθεί προς τη διαταγή αυτή, δεν προκαλείται έκπτωσή του από το δικαίωμά του προς απόδειξη ή ανταπόδειξη με άλλα αποδεικτικά μέσα, πλην όμως η παράλειψή του αυτή εκτιμάται ελευθέρως από το δικαστήριο.

¹¹ ΜΠρΑθ 2974/1987 Ελλ-Δνη 1989/839.

¹² Βλ. όμως ΣχΠολΔ II 137 και IX 112, όπου διαλαμβάνεται πως τα έγγραφα μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για την προπαρασκευή της υποθέσεως και όχι ως αποδεικτικά μέσα. Έχουμε τη γνώμη ότι η παρατήρηση αυτή της Συντακτικής Επιτροπής δεν έχει πλέον έδαφος εφαρμογής, εν όψει του εδαφίου β' της § 2 του άρθρου 232, το οποίο ετέθη το πρώτον με τον προδιαληφθέντα ν. 4335/2015' προ της τελευταίας αυτής τροποποίησεως, με την § 2 του άρθρου αυτού, (που είχε τεθεί με το ν.δ. 958/1971), ορίζονταν μόνον ποινές τάξεως εις βάρος του διαδίκου, εάν αυτός αδικαιολογήτως δεν προσκόμιζε τα έγγραφα αυτά.

¹³ Πρβλ. : 1) Το άρθρο 597 § 1 ΚΠολΔ, κατά το οποίο, στις διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 592, η μη προσέλευση, η παράλειψη ή η άρνηση διαδίκου να καταθέσει ή να απαντήσει στις ερωτήσεις που του υποβάλλονται ή να δηλώσει για την αλήθεια πραγματικών περιστατικών ή για τη γνησιότητα εγγράφου, όπως και η ομολογία, λαμβάνονται υπ' όψιν σε συνδυασμό με τις άλλες αποδείξεις και εκτιμώνται ελεύθερα, 2) το άρθρο 607 § 1 ΚΠολΔ, κατά το οποίο, εάν ένας διάδικος, χωρίς να έχει ειδικούς λόγους υγείας, αρνείται να υποβληθεί στις πρόσφορες ιατρικές εξετάσεις με γενικά αναγνωρισμένες επιστημονικές μεθόδους, που του επιβλήθηκαν από το δικαστήριο ως αναγκαίο αποδεικτικό μέσο για τη διαπίστωση της πατρότητας ή της μητρότητας, οι ισχυρισμοί του αντιδίκου του λογίζονται ότι έχουν αποδειχθεί. Από την τελευταία αυτή διάταξη καθιερώνεται αμάχητο τεκμήριο εις βάρος του διαδίκου ο οποίος αρνείται αδικαιολογήτως να υποβληθεί στις διαληφθείσες ιατρικές εξετάσεις, με αποτέλεσμα, το δικαστήριο, συνεκτιμώντας ελευθέρως την άρνηση αυτή με τα λοιπά αποδεικτικά μέσα, μπορεί να οδηγηθεί σε κρίση επιβαρυντική για αυτόν (ΟλομΑΠ 32/1990 Ελλ-Δνη 1991/155. ΑΠ 908/2011 ΤΝΠ ΔΣΑ. ΑΠ 552/2009 ΤΝΠ ΔΣΑ. ΕφΠατρ 711/2003 ΑχΝομ 2004/171) και 3) το άρθρο 452 § 2 ΚΠολΔ, σε συνδ. με τα άρθρα 366 και 941 του ίδιου Κώδικα, κατά το οποίο, σε περίπτωση κατά την οποία ο διάδικος παραβιάζει άνευ ευλόγου αιτίας το διατακτικό της αποφάσεως που τον διατάζει σε επίδειξη εγγράφου, το δικαστήριο που διέταξε την επίδειξη κρίνει ελευθέρως εάν το αντικείμενο της αποδείξεως πρέπει να θεωρηθεί ως

Σημειώνεται ότι η διαταγή αυτή του δικαστηρίου δεν είναι απόφαση αυτού κατά την έννοια της ΚΠολΔ 300, ήτοι δικανική κρίση περί της ισχύος ή μη αξιώσεως προς επίδειξη εγγράφου, παρά απλή δικαστική πράξη¹⁴, η οποία μπορεί να επισημειωθεί στο κείμενο του δικογράφου της αγωγής ή της αυτοτελούς αιτήσεως¹⁵, συννόμως δε εκδίδεται και χωρίς προηγουμένως να διακριβωθεί η ύπαρξη του εγγράφου αυτού ή η κατοχή του από τον αντίδικο¹⁶. Σε περίπτωση δε κατά την οποία ο αντίδικος είτε δεν έχει στην κατοχή του το έγγραφο είτε αδυνατεί δικαιολογημένως να το προσκομίσει στο δικαστήριο, δικαιούται να ζητήσει την ανάκληση της πράξης αυτής είτε από τον δικαστή που την εξέδωσε είτε από το δικαστήριο, κατά τη συζήτηση της υποθέσεως¹⁷. Η μη συμμόρφωση του διαδίκου στη διαταγή αυτή δεν είναι επιδεκτική αναγκαστικής εκτελέσεως· παρέχεται όμως δικαίωμα στον αντίδικο να ακολουθήσει τη διαδικασία επιδείξεως εγγράφων (ΚΠολΔ 450, 451 ΚΠολΔ και 902 ΑΚ)¹⁸.

Εν όψει τούτων, θεωρούμε ότι πλέον οι διάδικοι που ενδιαφέρονται να προσκομισθούν στη δίκη κρίσιμα (και αποδεικτικά) έγγραφα που ευρίσκονται στην κατοχή του αντιδίκου τους ή τρίτου, δεν είναι απαραίτητο να καταφύγουν στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, διότι η ως άνω διάταξη του ΚΠολΔ παρέχει λυσιτελές ένδικο μέσον, προκειμένου να εξασφαλισθεί η προσκομιδή των ως άνω εγγράφων στη δίκη, ιδίως εν όψει του δυσμενούς εις βάρος του αντιδίκου τους τεκμηρίου, από την αδικαιολόγητη μη συμμόρφωσή τους στην οικεία διαταγή του δικαστηρίου, γεγονός το οποίο διασφαλίζει κατά το μάλλον ή ήττον την προσκομιδή των εγγράφων αυτών, εφ' όσον βεβαίως ευρίσκονται στην κατοχή των τελευταίων¹⁹.

Κατόπιν τούτων, η γνώμη μας είναι πως εν προκειμένω, η αίτηση για την προσωρινή επίδειξη εγγράφων, ως ασφαλιστικό μέτρο προσωρινής ρυθμίσεως της καταστάσεως, θα πρέπει να απορρίπτεται ως απαράδεκτη και αυτεπαγγέλτως, ελλείψει εννόμου συμφέροντος του αιτούντος να προσφύγει στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

αποδεδειγμένο, λόγω σιωπηρής ομολογίας του γεγονότος που επρόκειτο να αποδειχθεί με το επιδεικτέο έγγραφο (ΑΠ 1251/1977 ΝοΒ 16/1039. ΕφΔωδ 26/1971 Αρμ. 25/357).

¹⁴ **Νικολόπουλος**, στον ΑΚ των Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, υπό το άρθρο 902 περιθ. αριθ. 34 σελ. 561-562. **Μακρίδου**, στον ΚΠολΔ των Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα, υπό το άρθρο 232 § 2 σελ. 506. **Βαθρακοίλης**, ΕρμΝομΑΚ, τ. Γ' (έκδ. 2006) υπό το άρθρο 902 § 17, σελ. 749.

¹⁵ **Βαθρακοίλης**, ΕρμΝομΚΠολΔ, υπό το άρθρο 232 § 2 σελ. 105-106. **Μακρίδου**, ανωτ. υπό το άρθρο 232 § 2 σελ. 506.

¹⁶ ΠρΣυντΕπΣχΠολΔ II σελ. 368. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 232 § III 18 σελ. 1052. **Βαθρακοίλης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 232 § 8 σελ. 107. **Ο ίδιος**, ΕρμΝομΑΚ, τ. Γ' (έκδ. 2006), υπό το άρθρο 902 § 17 σελ. 749.

¹⁷ **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 232 § III 6 σελ. 1049 και 18 σελ. 1052. **Βαθρακοίλης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 232 § 3 σελ. 106. **Ο ίδιος**, ΕρμΝομΑΚ τ. Γ' (έκδ. 2006) υπό το άρθρο 902 § 17 σελ. 749. **Νικολόπουλος**, ανωτ. υπό το άρθρο 902 περιθ. αριθ. 34, σελ. 562. **Μακρίδου**, ανωτ. υπό το άρθρο 232 § 2 σελ. 506. ΜΠρΑθ 2974/1987, ανωτ.

¹⁸ **Βαθρακοίλης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 232 § 8 σελ. 107. **Νικολόπουλος**, ανωτ. υπό το άρθρο 902 περιθ. αριθ. 34, σελ. 562.

¹⁹ Βλ. και **Νικολόπουλο**, ανωτ. υπό το άρθρο 902 περιθ. αριθ. 34 in finem, σελ. 562.

